

РЕГЛАМЕНТ
ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ХОСПИТИРАНЕ, ТЕКУЩА ПЕДАГОГИЧЕСКА
ПРАКТИКА И СТАЖАНТСКА ПРАКТИКА НА СТУДЕНТИ ПО НАПРАВЛЕНИЕ
1.3. ПЕДАГОГИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО... ОТ СПЕЦИАЛНОСТИ БИОЛОГИЯ
И ХИМИЯ, БИОЛОГИЯ И АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Организацията и провеждането на практическото обучение на студентите от Биологически факултет се осъществява съгласно Закона за висшето образование и произтичащите от него нормативни документи, НАРЕДБА за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“ /Приета с ПМС № 289 от 07.11.2016 г. Обн. ДВ. бр.89 от 11 ноември 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр.105 от 18 декември 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.10 от 5 февруари 2021 г./ и НАРЕДБА № 15 от 22 юли 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти В сила от 02.08.2019 г. Издадена от министъра на образованието и науката Обн. ДВ. бр.61 от 2 август 2019 г., изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27 ноември 2020 г., изм. и доп. ДВ. бр.80 от 24 септември 2021 г., изм. и доп. ДВ. бр.52 от 5 юли 2022 г.

Практическото обучение на студентите е непрекъснат и последователен процес, при който усвоените знания, умения и компетенции по време на лекционните курсове, семинарните занятия, лабораторните упражнения и самостоятелната подготовка се прилагат при обучението и възпитанието на ученици от основни училища, прогимназиални училища, средни училища, професионални училища и професионалните гимназии.

Практическата подготовка се провежда в училища от системата на училищното образование и се осъществява в следните форми на обучение с хорариум в академични часове, според учебния план:

Хоспитирането е наблюдение и анализ на уроци и други организационни форми в училища, осъществявано под непосредственото ръководство на преподавател от висшето училище.

Текущата педагогическа практика включва посещение, наблюдение и провеждане на уроци и други организационни форми в училища съвместно с учител-наставник под ръководството на преподавател от висшето училище с цел подготовка за стажантската практика.

Стажантската практика включва самостоятелно участие на обучаващите се в образователния процес чрез провеждане на уроци, както и в други организационни форми в училища, провеждани под ръководството на учител-наставник и преподавател от висшето училище. Обучаващите се лица са стажант-учители.

Минималният брой на уроците проведени от стажант-учителите, е не по-малко от 15 и не повече от 22 проведени уроци в различни групи или класове.

За организирането и провеждането на практическата подготовка се сключва договор между ПУ „П. Хилендарски“ и съответното училище.

Практическото обучение се организира от Университета чрез сключване на договор между Ректора на Пловдивския университет и Директора на средно училище, основно училище, професионална гимназия и др.

Обучението за придобиване на професионална квалификация "учител" завършва с **полагане на държавен (практико-приложен) изпит**. Изпитът се състои от провеждане на урок, разработен от стажант-учителя и защитен пред изпитна комисия.

В състава на всяка изпитна комисия, определена със заповед на ректора на ПУ „П. Хилендарски“, задължително се включват хабилитирани преподаватели и учител-наставник.

Графикът за провеждане на практическото обучение се определя съгласно учебния план на специалността.

Лицата придобиват професионална квалификация "учител" при условията и по реда на Наредбата за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация "учител", приета с ПМС № 289 от 2016 г. (ДВ, бр. 89 от 2016 г.). За стажант-учителите се организира и провежда практическа подготовка в училищата при условията на сключения договор между съответната институция и ПУ „П. Хилендарски“.

За стажант-учителите, които не заемат учителска или възпитателска длъжност, практическата подготовка се организира от ПУ „П. Хилендарски“, в училището, с което висшето училище има сключен договор. За стажант-учителите, които заемат учителска или възпитателска длъжност в институцията в системата училищното образование, но не притежават професионална квалификация "учител" и се обучават във висше училище, за да я придобият, самостоятелното участие в образователния процес се осъществява чрез изпълнението на нормата за преподавателска работа като част от трудовите им задължения и се зачита за проведена практическа подготовка. Това обстоятелство се документира със служебна бележка, издадена от училището, в което обучаваният заема учителска длъжност.

Права и отговорности на участниците в практическото обучение

1. Общи отговорности

Всички участници в организацията и провеждането на практическата подготовка са отговорни за:

- осигуряване на оптимална среда, стимулираща развитието на учениковата личност във всички аспекти;
- съобразяване с възрастовите и индивидуалните особености на учениците;
- осигуряване на емоционален комфорт в класа;
- непрекъснато обогатяване на педагогическото взаимодействие в класа;
- осигуряване на творческа обстановка за съвместна работа.

2. Права и отговорности на стажант-учителя

А. Права

2.1. **Стажант-учителят** има право на консултации с преподавателите методици от Биологическия факултет, и базовия учител от училището, в което се провежда практиката.

2.2. **Стажант-учителят** има право да ползва материално-техническата база на училището.

2.3. **Стажант-учителят** има право да ползва всички одобрени от МОН документи, учебници и помагала за учебно-възпитателната работа в училище.

2.4. **Стажант-учителят** има право да разработва и прилага собствени теоретико-приложни разработки за обогатяване на учебния процес и педагогическото взаимодействие след одобрението им от учителя-наставник.

2.5. **Стажант-учителят** има право на обратна информация за проведената от него учебно-възпитателна работа от страна на учителя-наставник и университетския преподавател.

Б. Отговорности

2.1. Стажант-учителят е отговорен за своето присъствие, подготовка и участие в практическото обучение в училище.

2.2. Стажант-учителят е отговорен за опазване от него на материално-техническата и методическа база.

2.3. Стажант-учителят носи отговорност за съобразяването на своите идеи с общия дух на одобрените от МОН документи за учебно-възпитателната работа в училище.

2.4. Стажант-учителят е отговорен за спазване на Правилника и вътрешния ред в училището.

2.5. Стажант-учителят е отговорен за отработването /когато това е възможно/ на основателните отсъствия в предварително уговореното време с ръководителя на практиката и учителя-наставник.

2.6. Стажант-учителят е отговорен за оползотворяването на обратната информация от анализа на проведената от него учебно-възпитателна дейност и своето професионално изграждане.

По време на организираната практическа подготовка по чл. 36, ал. 2 стажант-учителите самостоятелно участват в образователния процес, като: 1. ефективно се включват в провежданата форма на педагогическа практика според предварително одобрен график, като описват и анализират наблюдаваните уроци, активно участват в обсъждането, установявайки съответствието на структурата с набелязаните цели и с очакваните резултати; 2. наблюдават и анализират уроци, практически, лабораторни занятия, практики и други организационни форми, провеждани от учителя-наставник в рамките на една учебна седмица; 3. планират, разработват и консултират варианти на урок, като спазват съответната училищна учебна програма или програмната система, които консултират с учителя-наставник; 4. формират умения за работа в реална среда за прилагане на различни техники за подкрепа и за социализация; 5. усвояват практически умения за организиране и провеждане на самостоятелна педагогическа дейност, оценяват знанията и уменията на учениците и се

самооценяват; 6. наблюдават и прилагат различни методи на обучение и подходи за организиране на урок; 7. запознават се с документите на институцията, спазват реда и установените правила, използват и опазват материално-техническата база на училището; 8. запознават се с функциите на класен ръководител и на учител в занимания по интереси.

3. Отговорност на ръководителя на практиката.

Необходимо е ръководителят на практическото обучение на студентите да:

- 3.1. Разпределя стажант-учителите в училищата, съобщава им календарното време за провеждане на стажантската практиката и учителя-наставник на всеки студент.) Един учител-наставник може да ръководи не повече от двама стажант-учители.
- 3.2. Подпомага осъществяването на нужните контакти между студентите и учителя-наставник.
- 3.3. Мотивира стажант-учителите за използване на нови идеи, отразяващи съвременни тенденции в развитието на образованието и възпитанието на учениците.
- 3.4. Утвърждава седмичния график за провеждане на стажантската практика.
- 3.5. Осигурява обратна информационна връзка с учителите-наставници и директора на училището за нивото на провежданата практика.
- 3.6. Наблюдава практиката на студентите и своевременно решава евентуални възникнали проблеми.
- 3.7. Посещава /съобразно учебния план/ и наблюдава урочната и извънурочна дейност на стажант-учителя. Консултира стажант-учителите относно избора и планиране на технологии на преподаване.
- 3.8. Оценява работата на стажант-учителите текущо, като мотивира своята оценка.
- 3.9. Записва резултатите от посещението си в Дневника на стажант-учителя.
- 3.10. Контролира стажант-учителя и учителя-наставник за воденето на Дневник за ежедневното присъствие и дейност на стажант-учителя. При необходимост взема своевременно съответни решения.
- 3.11. При констатирани нарушения от страна на стажант-учителят и неизпълнение на отговорностите му докладва случая на Катедрен съвет с предложение за наказание на стажант-учителя, включително и прекъсване на практиката му.

4. Отговорности на учителя-наставник

Успехът на стажантската практика на стажант-учителите зависи и от учителя-наставник, който трябва да:

- 4.1. Разпредели стажант-учителите по паралелки за изнасяне на уроци, съобразно указанията на ръководителя на практиката и съгласува този график с ръководителя на практиката.
- 4.2. Запознае стажант-учителите с Правилника за вътрешния ред на училището и воденето на учебната документация.

4.3. Помага на студентите да опознаят учениците от класовете и паралелките, в които ще преподават.

"Учителят-наставник" и "стажант-учителят" подготвят план с график за съвместна работа във връзка с изпълнение на дейностите за времето, в което се провежда практическата подготовка. (3) По време на практическата подготовка се води дневник, в който стажант-учителят вписва конкретните дейности, наблюдаваните педагогически ситуации от образователно направление или учебни часове по учебен предмет или модул, изучаваните теми, изпълняваните практически задачи, използваните материали, методи и подходи, усвоените компетентности, възникналите проблеми, предложения и препоръки. Учителят-наставник вписва в дневника качествена оценка за изпълнението на възложените задачи, препоръките и постигнатия напредък.

4.4. Оказва професионално-методическа помощ на стажант-учителите. Консултира стажант-учителите при планиране на избраните технологии на преподаване.

4.5 Подписва план-конспекта на стажант-учителите за всяка тема един ден преди изнасяне на урока.

4.6. Присъства на уроците, провеждани от стажант-учителите.

4.7. Подписва ежедневно Дневника на стажант-учителите за присъствието му и за извършената дейност.

4.8. При отсъствие на стажант-учителите своевременно уведомява ръководителя на практиката.

4.8. Създава необходимата атмосфера за работа на стажант-учителите.

Учителят-наставник ръководи практическата подготовка на "стажант-учителя", като:

2. показва различни видове педагогически ситуации или уроци;
3. консултира и участва при планирането, разработването на урока или на педагогическата ситуация, като съблюдава спазването на програмната система или на учебната програма, подпомага формулирането на целите, избора на методи и техники на преподаване, одобрява ги и помага за осъществяването им;
4. запознава стажант-учителя с характеристиката на паралелките, в които самостоятелно ще провежда образователен процес, и подпомага адаптацията му;
5. демонстрира интерактивни и иновативни методи на преподаване и на педагогическо взаимодействие и подпомага избора на техники за мотивиране и поощрение и на критерии за оценяване напредъка на децата или на учениците;
6. запознава стажант-учителя с документите на институцията и изискванията за работа с тях;
7. стимулира участието в обсъждането на наблюдаваните уроци или на педагогически ситуации;
8. подпомага подготовката, организирането и провеждането на родителска среща и на индивидуални консултации с родители;
9. запознава стажант-учителя с функциите както на педагогическия, така и на обществения съвет и на училищното настоятелство;
10. контролира изпълнението на поставените задачи от стажант-учителя, дава практически съвети по време на работа и оценява качеството на изпълнението;
11. поддържа връзка с преподавателя от висшето училище, като дава аргументирано мнение

и оценка за работата на стажант-учителя по време на педагогическата практика.
(2) В срок до 15 работни дни след приключването на практическата подготовка "учителят-наставник" с доклад уведомява висшето училище за резултатите от работата си със стажант-учителя/те и учителя по чл. 36, ал. 4 за неговия напредък или проблеми, като прави конкретни препоръки и предложения. Докладът се съгласува предварително с директора на училището.

4.9. Оценява текущата работа на стажант-учителите с качествена и количествена оценка и дава необходимите препоръки за подобряване на дейността на стажант-учителите.

4.10. Участва в Комисията за провеждане на Държавния практически изпит на студента и поставя количествена оценка за работата му.

I. Хоспитиране

Цел: Ориентиране в реална педагогическа среда – училище.

Задачи:

1. Формиране на умения за целенасочено наблюдаване на различни педагогически дейности (уроци, самостоятелна работа на учениците, извънкласни форми на обучение).

2. Осмисляне на знанията по психология, педагогика и методика на обучението по биология.

3. Изграждане на умения за самостоятелна работа по предварително зададена от методичните дидактическа задача.

4. Формиране на умения за анализ на наблюдаваната педагогическа дейност по отношение на:

определяне на темата, целите и задачите на урока;

определяне на принципите, подходите, формите, методите и средствата за педагогическа дейност;

материално-техническо осигуряване на педагогическата дейност;

стил на педагогическо взаимодействие с учениците (позиция на учителя, стил на общуване).

5. Формиране на умения за откриване на възможности за многовариантност за реализиране на отделните дидактически компоненти на урока.

6. Изграждане на умения за водене на записки по наблюдаваната педагогическа дейност.

7. Развиване на умения за планиране и разработване на план-конспект на урок или план-сценарий на различни педагогически ситуации и дейности.

8. Изграждане на умения за разработка на технологични варианти на урок по определена тема от учебното съдържание.

9. Формиране на умения за анализиране на урок по утвърдена система от педагогически и методически критерии.

10. Умения за представяне на собствен проект за урок пред групата и самоанализ на реализацията му.

Организация и провеждане на хоспитирането:

Време и продължителност на провеждане – съобразно учебния план и седмичното разписание на съответната специалност.

Място на провеждане – в училища. По изключение – в учебна зала в университета, където се обсъждат наблюдаваните в училище уроци или се наблюдават и обсъждат видеозаписи на уроци на изявени учители-наставници.

Основният начин за провеждане на хоспитирането е наблюдение на уроци по биология, водене на протокол за всяко наблюдение и обсъждане на наблюдаваните уроци по определена схема за анализ на урок по биология. Преподавателят, който е ръководител на хоспитирането, съобщава предварително темата и дидактическите задачи за всяко наблюдение.

Със студентите и базовите учители се провежда предварителен инструктаж за целите на хоспитирането, изискванията към участниците в него и позициите при неговото реализиране. Завършек на този вид практическо обучение се явява разработването на план-конспект от всеки студент по определена от преподавателя тема по конкретен учебен предмет за даден клас. Този план-конспект студентът защитава пред преподавателя и колегите си от подгрупата.

II. Текуща педагогическа практика (ТПП)

Цел: Формиране на умения за организиране и реализиране на конкретни уроци в реална учебна среда.

Задачи:

1. Формиране на умения за планиране, организиране, провеждане и самоанализиране на конкретни уроци, съобразно психологическите, педагогическите и методическите изисквания.
2. Усъвършенстване на уменията на студентите за извършване на цялостен самостоятелен анализ на наблюдавания урок.
3. Изграждане на умения за педагогическо взаимодействие, т.е. на сътрудничество с учениците.
4. Обсъждане на възможности за внедряване на нови образователни технологии в съвременния урок.
5. Формиране на умения за рефлексия върху изнесен урок (самоанализ и самооценка).

Организация и провеждане:

Време за провеждане - съобразно разписанието на съответната специалност по учебен план и работното време на базовия учител.

Място за провеждане - в училища.

Предварително се провежда инструктаж със студентите за изясняване на целите и задачите на предстоящата съвместна работа по ТПП и начина на оценяване на студентите.

Начин на провеждане на ТПП: Всеки студент самостоятелно разработва план-конспект за урок. Консултира ги с учителя-наставник, научава съдържанието им и в часовете за консултация с преподавателя-методик ги представя пред него и пред колегите от подгрупата. След обсъждане на положителните страни и изказани препоръки, ако преподавателя-методик прецени, че студентът е

подготвен теоретично върху темата на урока и технологията на реализирането му допуска студента до изнасяне на урок в реална училищна среда. Ако студентът не е подготвен за изнасяне на урока, получава оценка слаб и не се допуска до реален учебен час в училище. С това се гарантира, че ще се осигури успешен урок и ще се запази престижа на Пловдивския университет сред обществеността.

Ръководителят-преподавател по методика организира, ръководи и контролира текущата практика на студентската подгрупа. Той консултира разработените план-конспекти на уроци, уверява се, че студентът е подготвен за текущите уроци и го допуска до изнасяне на урок пред ученици. Наблюдава, заедно с подгрупата, изнасянето на урока, ръководи конферирването на урока и участва в обсъждането му съвместно със студентите. Той проверява и оценява с качествена оценка план-конспектите, самоанализа на студента, изнасящ урока и реализацията на последния, както и анализите на наблюдаваните уроци от рецензентите и от останалите студенти, наблюдавали урока.

В последното занятие по ТПП преподавателя-методик анализира цялостната дейност на студентите в рамките на ТПП и поставя мотивирана количествена оценка на всеки студент.

III. Стажантска практика (СП)

Цел: Самостоятелно участие на студентите в учебно-възпитателния процес и подготовка за Държавен практически изпит.

Задачи:

1. Формиране и усъвършенстване на умения у студентите за провеждане на обучение по биология в реална учебна обстановка в училище и постигане на определени компетентности и професионални умения в пряката учебно-възпитателна работа.
2. Усъвършенстване на уменията на студентите за организиране и провеждане на самостоятелна педагогическа дейност.
3. Изграждане на рефлексивни умения у тях за търсене на оптимални решения на методически проблеми, с оглед повишаване на образователните и възпитателни резултати.
4. Усъвършенстване на уменията на студентите за педагогическо взаимодействие с учениците.

Организация и начин на провеждане:

Време и за провеждане – съгласно учебния план и съгласувания със съответния факултет график за провеждане на СП.

Място за провеждане – училищата, които имат сключен договор с ПУ“П. Хилендарски“.

До СП се допускат само студенти, успешно издържали изпит по МОБ, Хоспитиране и ТПП.

Провежда се предварителен инструктаж с учители-наставници и стажант-учителите, за да се запознаят с целите на стажантската практика, с правата и задълженията на всеки от участниците, с изискванията, критериите и

показателите за оценяване. След провеждане на инструктажа студентите се разписват в протокол за проведен инструктаж.

Някои основни положения на СП за студентите:

1. Студентите провеждат стажантската практика при ученици от V до XII клас по учебните дисциплини: Човекът и природата, Биология и здравно образование, като изнасят уроци в задължителната, задължително-избираемата или факултативна подготовка според възможностите на училището, норматива на учителя-наставник и направеното предварително разпределение.

Продължителността на СП за бакалавърска степен е 4 седмици.

3. Учителят-наставник прецизира броя на планираните за изнасяне уроци от студентите, в зависимост от условия в училище, като спазва изискванията на Наредбата.

4. Стажант-учителят е длъжен да обсъди с учителя-наставник своите идеи за разработка на всеки урок. Готовият план конспект на урок се представя на учителя-наставник и той го подписва минимум един ден преди изнасяне на урока.

5. Всеки ден стажант-учител е длъжен да попълва извършваните дейности в присъствения Дневник и да се подписва ежедневно в него. В края на учебния ден учителят-наставник заверява с подписа си Дневника за деня.

6. Всеки стажант-учител изготвя портфолио, съдържащо следните документи:

- разработени план-конспекти на проведените уроци;
- разработените материали за онагледяване на обучението;
- протоколи на наблюдавани от стажант-учителя уроци;
- оценка (количествена и качествена) от учителя-наставник.

7. Портфолиото и оценките на стажант-учителя от учителя-наставник са неделима част от цялостната документация за оценяване работата на стажант-учителя през стажантската практика, която се взема пред вид при оформяне на оценката.

8. При заболяване стажант-учителят веднага уведомява учителя-наставник и ръководителя на практиката за наложилото се отсъствие.

IV. Държавен практико-приложен изпит

Цел: *Студентът* да представи своята психолого-педагогическа и методическа компетентност.

Задачи:

Студентът да покаже уменията си за:

- самостоятелно планиране, организиране и реализиране на урок;
- педагогическо творчество;
- педагогическо взаимодействие с учениците;
- рефлексивност и самооценка.

Организация и начин на провеждане:

Изпитът се състои в подготовка на урок, разработен от стажант-учителя и защитен пред изпитна комисия.

Студентът напълно самостоятелно планира, организира и представя урок по биология или по човекът и природата.

Време за провеждане: редовна и поправителна сесия от учебния план на обучаваните.

Оценяването се извършва от изпитна комисия, определена със заповед на Ректора на ПУ, по предложение на ФС на БФ. В нейния състав се включват хабилитирани лица или доктори от катедра Ботаника и МОБ и учители-наставници.

Критерии за оценяване на стажантите:

1. Предварителна подготовка:

- формулиране на образователни, възпитателни и развиващи цели, съобразно съответната учебна програма; постигане на компетентности у учениците.
- адекватен избор на дидактична система;
- планиране на различните дейности и форми за реализиране;
- логика и връзка между основните части в план-конспекта;
- подготовка и използване на подходящи дидактически материали.

2. Представяне на урока:

- създаване на положителна психологическа нагласа у учениците;
- оптимален подбор на учебното съдържание;
- адекватен избор и използване на методите, средствата и техниките на обучение;
- съответствие със специфичните методически изисквания;
- синхрон между образователни, възпитателни и развиващи цели;
- съчетаване на индивидуално, групово и фронтално взаимодействие с учениците;
- индивидуален подход и диференцирана работа в зависимост от възрастовите особености и специфичните педагогически нужди на учениците;
- съответствие между цели и резултати;

емоционалност;

емпатия;

добронамереност;

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ

За случаите, непредвидени в настоящия Регламент, катедра Ботаника и биологическо образование взема решение, като тя се сезира чрез докладна записка от ръководителите на практиките, членовете на изпитната комисия, преподаватели и др.

Настоящите правила се актуализират с решение на Факултетния съвет на Биологически факултет по предложение на Катедрения съвет на катедра Ботаника и биологическо образование.

Документът е актуализиран с решение на ФС на БФ (Протокол № 282 /20.12.2022 г.)